

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

NÕUKOGU

Nõukogu järeldused kõrghariduse sotsiaalse mõõtme kohta

(2013/C 168/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

VÕTTES ARVESSE:

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 165 ja 166;
2. strateegiat „Euroopa 2020”, eelkõige selle eesmärki suurendada vähemalt 40 protsendini nende 30–40aastaste osakaalu, kes on omandanud kolmanda taseme või sellega samaväärse hariduse;
3. nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldusi, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020”),⁽¹⁾ milles seati võrdsete võimaluste, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kodanikuaktiivsuse edendamise üheks strateegiliseks eesmärgiks neljast ning rõhutati, et haridus- ja koolituspoliitika peaks võimaldama kõikidel kodanikel, olenemata nende isiklikust, sotsiaalsest ja majanduslikust taustast, omandada, ajakohastada ja arendada elu jooksul nii tööalaseid oskusi kui ka põhioskusi ning -pädevusi;
4. nõukogu 11. mai 2010. aasta järeldusi hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta,⁽²⁾ milles rõhutati, kui oluline on tagada võrdsed võimalused juurdepääsul kvaliteetsele haridusele, võrdne kohtlemine ja tulemused, mis ei sõltu sotsiaal-majanduslikust taustast ega muudest teguritest, mis võivad põhjustada hariduslikku ebavõrdsust, ning tunnistati üldise haridustaseme tõstmise ja oskuste kõrge taseme arendamise majanduslikke ja sotsiaalseid põhjendusi ning märgiti, et võtmeoskuste ja -pädevuste tagamine kõigile täidab kesket rolli kodanike tööalase konkurentsivõime, sotsiaalse kaasatuse ja eneseteostuse edendamisel;
5. nõukogu 28. novembri 2011. aasta järeldusi kõrghariduse ajakohastamise kohta,⁽³⁾ milles kutsuti liikmesriike üles edendama tõhusate strateegiate süstemaatilist väljatöötamist, eesmärgiga tagada kõrghariduse kättesaadavuse alaesindatud rühmade jaoks ning suurendada jõupingutusi, et minimeerida kõrgkooli poolelijättnute arvu, parandades kursuste kvaliteeti, asjakohasust ja atraktiivsust, eelkõige üliõpilaskeskse õppimise ja asjakohase sisseastumisjärgse toetuse, juhendamise ja nõustamise tagamise kaudu;
6. 26.–27. aprillil 2012 Bukarestis toimunud Bologna protsessi ministrite konverentsil osalenud ministrite koostööteetse kõrghariduse üldise kättesaadavuse parandamiseks ning kinnitati veel kord eesmärki, mille kohaselt peaks kõrgkoolide sisseastujate ja lõpetajate kogum kajastama Euroopa rahvastiku mitmekesisust kooskõlas Bologna protsessi 2012. aasta rakendusaruandes kõrghariduse sotsiaalse mõõtmele omistatud erilise kohaga, analüüsides kättesaadavaid statistilisi andmeid selle kohta, kuidas üliõpilaste taust mõjutab kõrghariduses osalemist, ning erinevaid poliitilisi lähenemisviise kättesaadavuse parandamiseks;
7. komisjoni 20. novembri 2012. aasta teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele „Hariduse ümbermõtestamine: investeerimine oskustesse paremate sotsiaalmajanduslike tulemuste nimel”,⁽⁴⁾ millega kaasnenud komisjoni talituste töödokumendis⁽⁵⁾ propageeritakse partnerluste ja oskuste elukestva arendamise paindlikke lahendusi;

⁽¹⁾ ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.⁽²⁾ ELT C 135, 26.5.2010, lk 2.⁽³⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 36.⁽⁴⁾ 14871/12.⁽⁵⁾ 14871/12 ADD 6.

8. nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovitus mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta, ⁽⁶⁾ millega liikmesriigid nõustuvad kehtestama kõnealust laadi õppe valideerimise meetmed, eesmärgiga tagada inimestele võimalus kasutada väljaspool formaalset haridust ja koolitust omandatud oma karjääri edendamiseks ning edasisteks õpinguteks, sealhulgas kõrghariduse raames;
9. 2013. aasta majanduskasvu analüüsi, milles nimetati haridust koos innovatsiooni ja teadusuuringutega kui majanduskasvu ja konkurentsivõime peamist edasiviivat jõudu ning toonitati inimkapitali tehtavate investeeringute keskset rolli töötusevastases võitluses ja majanduse elavdamiseks tehtavates ettevalmistustes;
10. 2013. aasta märtsis Prahast toimunud hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (ET 2020 ehk HK 2020) vastastikuse õppimise üritust haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise ja kõrghariduse omandanute määra suurendamise poliitika ja tavade teemal, kus keskenduti riigi, kõrgharidusasutuste ja Euroopa tasandi lähenemisviisidele, eesmärgiga suurendada hariduse omandanute määra ja kohandada institutsionaalsed raamistikud üha mitmekesisema üliõpilaskonna vajadustele, tuginedes tõendusmaterjalidele ja analüüsile;

NÕUSTUB, ET:

1. kuna praegu Euroopa ees seisvaid probleeme ei saa lahendada üksnes hariduse ja koolituse kaudu, on nii majanduslikust kui sotsiaalsest aspektist äärmiselt oluline anda inimestele sellised kõrgetasemelised oskused ja pädevused, mida Euroopa vajab, seades muu hulgas eesmärgiks võrdsematel tingimustel põhineva juurdepääsu kõrgharidusele, kõrghariduses osalemise ja kõrghariduse omandamise. Endiselt on liiga palju võimekaid inimesi, kes ei osale kõrghariduses sotsiaalsel, kultuurilisel või majanduslikel põhjustel või ebapiisavate tugi- ja nõustamissüsteemide tõttu;
2. Euroopa majanduse elavdamine ning püüdlused jätkusuutliku majanduskasvu suunas, muu hulgas tõhusama teadustegevuse ja innovatsiooni kaudu, olenevad aina enam Euroopa kõikide kodanike oskuste arendamisest, olles nii näiteks sotsiaalsete ja majanduslike eesmärkide vastastikusest sõltuvusest. Paralleelselt jõupingutustega oskuste parandamiseks kutsehariduse ja -koolituse kaudu täidavad ka kvaliteetne kõrgharidus ja elukestev õpe keskset rolli tööalase konkurentsivõime parandamises ja konkurentsivõime tõhustamises, edendades samas sotsiaalset solidaarsust ja kodanikuosalust;
3. Bologna protsess ja sellele järgnenud Euroopa kõrghariduspiirkonna väljaarendamine ning kõrgharidussüsteemide ajakohastamise ELi tegevuskava ja strateegia „Euroopa 2020” on näidanud, et Euroopa koostöö ja ühised poliitilised

meetmed annavad heade tavade vahetamise, võrdleva tõenduspõhise poliitilise analüüsi ja rahalise toetuse ning erinevate üliõpilasarühmade suuremat liikuvust hõlbustavate jätkusuutlike mehhanismide loomisele kaasaitamise kaudu väärtusliku panuse ühiste väljakutsetega tegelemisele;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES NÕUETEKOHASELT SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET NING KÕRGHARIDUSASUTUSTE AUTONOOMSUST ARVESSE VÕTTES:

1. võtma vastu riiklikke eesmärke, mille siht on parandada alaesindatud ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade juurdepääsu kõrgharidusele, nende osalemist kõrghariduses ja kõrghariduse omandamist, et liikuda Bologna protsessi eesmärgi poole, mille kohaselt peaks sisseastujate, kõrghariduses osalejate ja lõpetajate kogum kajastama kõikidel kõrghariduse tasanditel liikmesriikide rahvastiku mitmekesisust;
2. julgustama koostööd kõikide tasandite haridusasutuste, sealhulgas mitteformaalse ja informaalse õppe pakkujate ning muude asjaomaste sidusrühmade vahel, et selgitada välja konkreetsed rühmad, kes võivad kõrghariduses alaesindatud olla, ning edendada alaesindatud rühmade suuremat esindatust õpetajaskonna seas kõikides haridussektorites;
3. hõlbustama ennetavate strateegiate ja nendega seotud struktuuride väljaarendamist institutsionaalsel tasandil, hõlmates muu hulgas teavitustegevust ja elukestva õppe võimalusi, haridusega ja tööturuga seotud võimalusi käsitleva teabe edastamist, suunamist sobiva kursuse valikul, õppurite vastastikust abistamist ja nõustamist ning tugiteenuseid;
4. edendama haridustasemetevahelisi üleminekuid ja arendama paindlikke ja läbipaistvaid võimalusi kõrgharidusse edasi liikumiseks, eelkõige kutseharidusest ja -koolitusest ning mitteformaalsest ja informaalset õppest, hõlbustades seda läbipaistvust edendavate vahenditega, näiteks Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga seotud riiklike kvalifikatsiooniraamistikuga;
5. avardama paindliku õppimise võimalusi, mitmekesistades selleks õppesisu vahendamise meetodeid, näiteks õpetamist ja õppimist käsitlevate üliõpilaskesksete lähenemisviiside vastuvõtmise, osalise koormusega õppe laiendamise, õppepunktidel tugineva tööpraktika, õppekavade puhul moodulite kasutamise, kaugõppe puhul IKT kasutamise ja kvaliteetsete avatud haridusressursside arendamise teel;
6. uurima, kuidas saaks rahastamismehhanismidega luua asutustele stiimuleid kvaliteetsete paindlike õpivõimaluste väljatöötamiseks ja pakkumiseks;

⁽⁶⁾ ELT C 398, 22.12.2012, lk 1.

7. uurima, kuidas mõjutab kõrgharidusastutuste rahastamise ja üliõpilaste rahalise toetamise üldine struktuur alaesindatud ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade osalemist kõrghariduses, ning kaaluma viise rahaliste toetuste paremini suunamiseks, et parandada kõrghariduse kättesaadavust ning suurendada kõrghariduses osalemise ja kõrghariduse omandamise määra;
8. tegema koostööd kõrgharidusastutustega ja muude asjaomaste sidusrühmadega, et suurendada kõrghariduse omandanute määra, parandades õpetamis- ja õppimisprotsesside kvaliteeti, eelkõige paindlikuma õppe ja asjakohaste sisseastumiskärgsete toetuste pakkumise kaudu, ning muutes kursused atraktiivsemaks ja tööturu seisukohalt asjakohasemaks;
9. uurima piirkondlikke ja geograafilisi erinevusi liikmesriikide vahel seoses kõrghariduse kättesaadavuse, kõrghariduses osalemise ja kõrghariduse omandamisega ning tegema jõupingutusi selliste erinevuste vähendamiseks;
10. tegelema süstemaatiliselt võrreldavate andmete kogumisega – kasutades samas optimaalselt olemasolevaid ressursse – eesmärgiga parandada tõendusbaasi poliitika väljatöötamise jaoks, ja võimaldama tõhusat seiret riiklike eesmärkide üle, mis on kehtestatud alaesindatud ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade puhul seoses kõrghariduse kättesaadavuse, kõrghariduses osalemise ning kõrghariduse omandamisega;

TERVITAB KOMISJONI KAVATSUST:

tugevdada strateegia „Euroopa 2020” tõendusbaasi toetamiseks liikmesriikide tegevust eesmärgiga parandada kõrghariduse kättesaadavust ning suurendada kõrghariduses osalemises ja kõrghariduse omandamise määra järgmiste meetmete abil:

- a) korraldada kaardistav uuring, mis käsitleb kõrghariduse kättesaadavuse poliitikaid ning koolist väljalangemise ja õpingute lõpuleviimise määra, eesmärgiga analüüsida erinevate riiklike ja institutsiooniliste meetodite tõhusust ning seda, kuidas struktuurilised, institutsioonilised, isiklikud, sotsiaalkultuurilised ja sotsiaal-majanduslikud tegurid mõjutavad koolist väljalangemist ja õpingute lõpuleviimist;

- b) teha koostööd Eurostatiga seoses teostatavasuuringuga, mille eesmärk on parandada metoodikat haldusandmete kogumiseks õpingute kestuse ja õpingute lõpuleviimise määra kohta kõrghariduses;
- c) töötada välja uuring selle kohta, milline on erinevate rahastamismudelite või kulude jagamise mõju kõrghariduse tõhususele, tulemuslikkusele ja võrdsele kättesaadavusele kooskõlas kohustustega, mis sätestati 2011. aasta tegevuskavas kõrghariduse ajakohastamise kohta ⁽⁷⁾;

NING KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES:

1. tegema tööd kõrghariduse sotsiaalse mõõtme vallas, näiteks arendades vastastikust õppimist ja tõenduspõhist poliitilist analüüsi kõnealuses valdkonnas avatud koordineerimise meetodi kasutamise kaudu ning toimides Bologna protsessi raames ning asjakohaste organite ja olemasolevate algatuste abil;
2. kasutama komisjoni teostatud uuringute ja muu töö tulemusi ja teisi asjakohaseid allikaid alusena edasiseks aruteluks ja poliitika kujundamiseks, et analüüsida kõrghariduse kättesaadavust, kõrghariduses osalemist, õpingute lõpuleviimist ning erinevate rahastamismudelite mõju seoses kõrgharidusega;
3. tugevdama sünergiaid ELi ja Bologna protsessi vahel kõrghariduse sotsiaalse mõõtme realiseerimisel, optimeerides rahalist toetust 2013. aasta järgset ajavahemikku hõlmavast hariduse, koolituse ja spordi valdkonna liidu programmist;
4. kasutama noorte tööhõive algatuse kohast rahalist toetust kõrghariduses sihtotstarbeliste võimaluste pakkumiseks ebasoodsas olukorras olevatele noortele või alla 25aastastele töötutele, et võimaldada neil omandada tööpetsiifilisi oskusi.

⁽⁷⁾ Vt joonealust märkust 3.